

MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 13. Októberben 1787.

Edgy Szamos-parti fetske keserves nyögése.

Etel, ital, álm, szükséges ez három,
 Ezek nélkül terhes az iga 's a' járom.
 Nem hangzik illyen jól ellenség tűz és víz,
 Borzad ezen szokón a' testben minden iz.
 Ennek edgyikével harzol árva fejem
 Miólta az anyám emlőit nem fejem.
 Kenyerem meg-észí Szamos vize árja
 Szántsak veslek bővön, tsak azt lesi várja.
 Ha végzem keserves Tavaszi munkámat
 Hintettem a' földben zabomat, árpámat;
 Ki tsap a' partyából, mint most-is nem régen
 Zohogva, morogva szalad a' térségen.
 Ha bé-boronáltam Tengeti-buzámat
 Haza nem hozhattam még a' boronámat:
 Ki szokik éjfélnben, bé-önti a' határt;
 Eppen így rettegte nagy-Apánk a' Tatárt,
 Nem vehetem hasznát Olzi vetésemnek
 A' foga is rosdás a' sarló késemnek;
 Mert viszi a' magót a' Tenger öblében
 Vagy bé-takargattya maga fővenyében.
 Ha pedig néhánykor Céres meg-érlette
 Tokélltetéslegre vitte fel-nevelte:

Céres ellensége, Neptúnus arattya,
 Sir Céres, Ladikon a' kalászt szaggattya.
 Tsuda dolog! Céres, Neptúnus edgy testvér,
 De még-is Neptúnus Országában nem fér.
 Az Istenek közt-is meg-hült a' szeretet,
 Azért élz őh Céres! ily kínos életet.
 Az özvegy afrikonynak préda a' jószága
 Európában híres Ersébet országa.
 Sohól se jár Céres máfutt Ladikokon
 Áldoznak ő néki a' zöldes hantokon.
 Ha le-kaszálom-is olykor a' rétemet,
 A' habok gyűjtik fel sokszor a' rendemet.
 Szarvas matháimba van igen nagy károm,
 A' dog el-pusztította csak hever a' járom;
 A' legelő mezőn a' fű, mert ifzapos
 Tele vagyon sárral, vízzel minden lapos.
 Nints a' Tehennemnek vaja, nints mezeje,
 Nőtön nő az igás lovamnak a' feje;
 Ha botsátom nyájam a' sik legelőre
 Kesergék; mert nints fű tudom jó előre.
 Ha a' Határ-Isten a' határt kerüli,
 Könyvező ízemekkel a' kárt keferüli.
 Neápoly Országa nints olly rettegésben,
 Bár a' Vésuvius légyen füstölgésben.
 Messina nem retteg jobban az Etnától
 Tűzzel és kénkövel égő patakjától.
 Retteg Islándia ha a' Hekla szája
 Meg-nyílt, tele tűzzel a' Krábla pofája;
 De én jobban félek a' Szamos árjától
 Az Istennek réám rohanó átkától.
 Ha éjjel hallom a' Strása rivallását,
 Ezen ostor víznek pusztító futását,
 Tárfaimmá léznek Danaus Leányi
 Rosta vizet nem fog, a' haszon parányi.

Ha így tudná Király Józsefnek szíve,
Hogy illy boldogtalan sok adozó híve,
Könyveivel mosná kegyelmes országát
Réánk ki nyúltona Királyi pártzáját.
Szánnyál meg Királyom, könyörülj Istenem
Ki könyörül rajtam? senki sem ha te nem.

V. F.

Edgy esmeretlen Versszerzőtől.

Dátzia Havasi hírefek valának
Elsőbb századokban, míg ki nem halának,
Híres Madarai (minthogy Dátziának
Aranya, Buzája, s Bora van magának,
Rómának Sásiai midőn oda hadták,
Scitbák Madarai fészkeket kaphatták,
A' Kányák az után, 's Baglyak meg-szállhatták,
Noha Bánfi Hunyadon, a' solymot tudhatták.
Mihály Vajda alatt a' Varjú, vagy Bagolly,
A' melly addig vala (s tám most-is) mint a' moly,
Sasnak mondá magát (bár el-maradt konkoly)
'S Ölyvre, és Solymokra veszedelmeket toly;
Osztan Miriszlónál Ölyvek 's a' Solymatskák
Meg-szoríták, (miként Egereket matskák)
A' Marosportusig üzék az Ifiatskák,
'S öszve rontatának a' Bagoly fiatskák.
Kik meg-maradhattak futnak Zalaknára,
Zaránd, vagy Hunyadnak kősziklás Dombjára,
Egerészni onnét jártak a' pusztára,
Jövendőt Huhogván Hámán ablakára.
A' Kánya már elébb fészkeket formála,
Míg az ölyv 's a' karuly Bankák után jára

(Nem

(Nem vólt még akkor jó a' kánya tsatára)
 Még az ölyv nem haga (vagy karuly) annyára,
 Vertséből-is úgy lett Kányává, 's Kányából
 Olyvé kortsofodot, de bezzeg házából
 Ki nem ment ő könnyen, de ölyvet honnyából
 Üldoze; bár részt nyert gyűjtet Prédajából.
 Minap oltán esmét a' Baglyok fel-költek,
 Sok régi ölyveket fosztottak 's meg-öltek,
 'S hogy elől-járói kerék alá döltek
 Huholás Jelei magakan bé-töltek.
 A' Héják ártatlan Pipéket szaggattak
 Tizen ött-is rá ment égyre (ha kaphattak)
 Hollok Ifiából némellyt el-ragadtak
 Kik Bagoly köntösbe Erdőken tartattak.
 Minden Madarakhoz el-hatván azon hír,
 A' szárnyas állatnak mindenüt szíve sír,
 Gyanul a' Kányákra — sok titkos penna-ír
 Más madár miattak, hogy Bagolyal nem bír,
 Mert a' Bagoly addig, prédálni járt ejjel
 Más madarak ellen, 's már nappal jár széjjel
 Nem él ma káposzta levél, 's ketske téjjel
 Erőszakoskodván halállal 's fekéjjel.
 Ezt látván a' Solymok 's más nemesbb Madarak
 Kiki mondá inkább meg-halni akarak,
 Vagy Bagoly fejekből szemet ki vakarak,
 De titkot magamba tovább nem takarak,
 Titkos Gyűlést ütnek, 's tsak a' Sasról félnek,
 'S bár edgy fejű Sasról tsak keveset vélnek,
 De a' két fejűnek Óls-Frigyet itélnek,
 Ki szárnya alatt rég békefűgben élnek.
 Az ölyvek 's karulyak sok Solymakat néznek,
 Hogy elől-járónak kit tesznek 's intéznek,
 Edgyet látván böltsnek, mást pedig Vitéznek,
 'S a' Figyeltenség-is tetzenék nehéznek;

Júlék a' Grifet a' kétfejű Sasstól
Kérni, B. Hunyadi közelebb Havastól,
Hogy békével élne a' lud a' Farkastól,
'S a' fok nemes madár a' Bagoly-Kakastól;
Bár hogy B. Hunyadi kő-szál oldaláról
Edgyik folyom Bétsbe, 's repült Bontzidáról,
(Es mindenik Grif már) még-is kő-száláról.
El-nem felejtezet 's ama hazájáról,
Kéri minden Madár a' mellyik csak szólhat
Az Egtől 's a' Sasstól (mert ettől tanulhat
A' Sals-ház 's Hazához hibát mint potolhat)
Az-is ki előre mindent nem fontolhat;
Látván a' két fejű Sals-is érdeméről,
Hogy a' Grif leg-régibb Sollyami fészkeről,
'S érdemekkel gazdag minden elejéről,
'S Kormányozó-is volt még ditső nevérol.
A' nagy Dátziai nemesebb Sollymoknak
Olyvek, 's Karulyaknak 's minden Madaraknak
Kormányozójává tévé a' Jobbaknak,
Es Buntetőjévé a' ravasz Baklyaknak.
Örvendj Dátziának már minden Madara
Áldás lefisz utánna 's az élés szápara,
(Tsak békeflég légyen) lefisz teli kamara
Mindennél, ki földet Ekékkal vakara,
'S tsak felettébb való igazság ne ártson,
Hamiságba ne félj hogy ő pennát mártson,
Vagy hogy a' kányakkal, vagy Baklyakkal tartson.
'S nemesbb Madarakat érettek meg-bántson.
Örvendjen a' Fetske 's Télbe-is maradgyon,
Tsak kártévő veréb előtte Szaladgyon,
Kánya-is fészkeről meszsze ne haladgyon,
Vagy Olyvnek 's Karulynak jobb kezét már adgyon.
Mert ez a' Grif, tudja hármás szegelettel,
A' hármás nemzetet mérni szeretettel,

Ezért-

Ezért-is vólt hozzá minden Tisztelettel,
 'S még Pilyhélégében öreg betsülettel.
 Örvendjete Solymok! Hunyad 's Gyalú Várát
 Kik ma-is lakjátok 's bontzida határát
 Mert: A' ki, ki tépte vólt attya fugárat
 Fiában meg-adta annak méltó árrát.
 Vigadjatok Ti-is Ölyvek és Karullyak,
 Mondja minden Madár: hogy fészket árullyak
 Nints okom, sőt inkább fészkekben avullyak
 'S fő Kormányozomhoz örömmel járullyak.
 A' Kánya-is léfzen bátran a' Baglyákan,
 'S malom' Egereket foghat padláskákan,
 Azért van tollú az Kánya lábatskákan,
 Hogy dolgozzék bátran Mühellyen 's Bányákan.
 Örvendj te-is Tsoka kapd-fel tzimbalmadat,
 E' nagy szárnyak alatt kopátsald vasadat,
 Kapákkal 's lovakkal kapad árusadat,
 Jó áran adad-el rosrádat 's nyársadat.
 A' ragadó Héja pedig méltó ha fél,
 Ki tsak házi szárnyas állatotskakot lél,
 Mert a' Griftől reá kemény ítélet kél,
 Ha tsak vad Madárral (mint a' Karuly) nem él:
 A' Golják 's Gémek-is Grifünket uralják
 Alázatoslággal gyakran udvarolják,
 Külömben magokra a' gonoszt hárolják
 A' két-fejű Sastól; ha Grifet meg-tsalják.
 Örvendj te-is Harkály bár lépes kosárból
 Ki estél, (a' hová másztál vólt nagy sárból)
 Néha fzerentse kél a' méltatlan kárból,
 Bár meg-verte iszol keferű poharból,
 Levegő-Egünknek minden madarkái,
 Zengjete! mert vadnak mind annyi barkái,
 A' két-fejű Sasnak, a' hány patsintái,
 'S takarnak titeket a' Grif szárnyatskái,

Patsirták kedvére nővén a' Grif fiak
Bátrak és tanóltak, bár hogy még iffiak
Lésznek a' kétfejű Sasnál Udvariak,
Es nagy Dátziánkba vitéz Soljom fiak.

*Levél, edgynéhány szükséges dolgokról, Irta Sz. K. M.
M. M. I-nak 1782.*

- 1.) Szükség gondolkozni; mert a' nélkül lézzen
Ember, bárom, 's tereh hordó ló egézfizen.
- 2.) Szükség szeretni-is; mivel a' szeretet
Tsak egyedül tartya fenn a' természetet.
Semmit nem szeretni, szomorú állapot
A' nélkül minek-is nézni a' szép napot.
- 3.) Szükség társalkodni tanúlt emberekkel,
Kik sok dolgon áttal buvtak elméjekkel.
Kik kérdés nélkül tudják a' mit tudnak,
Nyájafok, igazok, 's nem igen hazudnak.
- 4.) Szükség változtatni a' mulattságokat,
Az élet dolgait könnyítő dolgokat;
Mert másképpen igen unalmas az idő,
Es huszon-négy óra gyakran edgy esztendő.
- 5.) Szükséges, hogy légyen edgy olyan barátod,
Kinek minden dolgod' bátran meg-mondhatod:
A' kitől hasznodra vehetsz szót tanátsot,
A' tanátshoz néha adbasion kalátsot,
A' ki, midőn lelked zür zavarban vagyon,
Enyhítte a' gonoszt, hogy ne nyomja nagyon,
Mulattságaidat vidámúl nevelje,
Személyed, mind magát, színte úgy kedvelje.
- 6.) Szükség estve edgy jól el-készült vatsora,
Ahoz jó kedvű társ, 's pintzéd' leg-jobb bora.
- 7.) Szükség éjjel edgy jól vetett nyoszolyába,
Bé-fekünni annak puba hajlékába.

Ott a' paplan alatt szerelmed' tzeljával
 Szeretõ szivednek szentelt bálvannnyával
 Ólelgetés, 's tsókók közben nyájaskodni,
 Szerelmes karjai között el-nyúgodni.
 A' piros hajnallal fel lehet ferkenni,
 Friss kedvel a' tréfát újra el-kezdeni.
 Úgy-é kedves Ötsem, a' nyájas életre
 Mind szukségek ezek? 's így élsz te kedvedre
 Miólta Sõfiddal te õszvé köttettél,
 Általa, mellette, ezekbõl részt vettél.
 Kívánom ezekkel soká élhesselek,
 Engem' hív atyafit hõltig szerelletek.

Tudománybéli Tudósítás.

1. **V**ernere Abrahám Úrnak a' Köveknek és Ertzeknek hûlsõ meg-ismértetõ jegyeikrõl írott Könyve, mellyet a' tanuló ifjúság hasznáta Magyarra fordított, és a' két Magyar Hazabéli Kõ és Ertz nemekkel, a' Példákban meg-bõvített Benkõ Eerentz, Szebeni Ref. Pap. Kolosv. 1787. in 8.

2. *Magyar Minerologia*, az az: a' Kövek és Ertzek Tudománya, mellyben öt szakaszokban írt 1) A' Kövekrõl és Fõldekrõl 2) A' Sokról, 3) Az Enyves és Egõ Matériákról, 4) A' fél és egész Ertzekrõl, 5) A' Petrifikátumokról, Benkõ Ferentz Szebeni Ref. Pap. Kolosvár 1786. Mind a' két könyvet a' Fordító maga költségén nyomtattatta Nemzetünk hasznára. Melly matériákban nyelvünkön ezek az elsõ könyvek. Találatnak Gyõrben és T. Szerentfi Nagy litván Úrnál.